

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare și însoțite.

Apare odată pe săptămâna.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugos), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală (Arpașul-inf.), Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire (Bicaz), Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreană, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Cod. ..., Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coroana (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeanu, Gloria, Grănițeru, Hațegana, Hondoleana, Însoțire de credit (Vestem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul (Sângeorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiăna, Olteana, Oraviciană, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul (Cacova), Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugos), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare (Iva-mare), Riușana (Cap.-Mânăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Silvania, Speranța (Hosman), Steaua, Șoimul (Uioara), Târnavăana, Țibleşana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășnua), Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:

pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Cum stăm cu băncile populare și cooperativele sătești?

Iată o întrebare, care ar trebui discutată temeinic, cât mai des și discuția asupra ei să o încheiem întotdeauna cu concluzia din discursurile străbunului Cato: «*Caeterum censeo Carthaginem esse delendam*» (pe românește: «De altfel socotesc că Carthagina trebuie dărâmată»). Și într-adevăr pentru progresul și chiar existența poporului nostru din această țară, chestia băncilor populare și cooperativele sătești este, putem zice cu multă dreptate, o Carthagină, care trebuie ocupată. Adecă: trebuie pregătite inimile, trebuie adunate mijloacele necesare, trebuie înlăturate toate piedecile, cu un cuvânt trebuie făcut tot ce omeneste se poate, pentruca să putem întrupă, cu un ceas mai de vreme, această operă mântuitoare.

Credem că, pentru a documenta marea necesitate și deosebita importanță a întrupării chestiei cooperative la noi, nu e necesitate să ne avântăm la subtile teorii din domeniul economiei naționale.

Ajunge să constatăm, că suntem încă un popor destul de slab organizat, că școala ne e primejduită, că credința ne e atacată de tot felul de secte, cari lucrează cu mare zel și cu mijloace potrivite pentru înstrăinarea poporului nostru de credința strămoșească, că, mai departe, suntem un popor sărac și asuprit, și că, pe lângă toate aceste, nu suntem pătrunși de spiritul unei solidarități, care se cere, ne-

părat, pentru înfăptuirea reculegerii noastre în toate privințele.

Dacă mai considerăm, că în satele noastre este un teren foarte vast și părăginit, care așteaptă pe muncitorii săi desinteresați și organizația, care să înlesnească desțelenirea și cultivarea lui; dacă avem în vedere, că în satele noastre abia ici-colea se găsește câte un om, care face economisiri în mod sistematic, începând dela filer, — pe când economisirile ar trebui începute din anii de școală și obicinuiți toți, mici și mari, bogați și săraci, slugi și stăpâni, bărbați și femei, să facă economisiri, — dacă avem toate aceste în vedere, cine ar putea să nu recunoască neapărata necesitate a întrupării băncilor și cooperativele sătești?

Economisirile înalță moralul și întăresc temelia existenței unei nații. Prin economisiri, pentru cari va trebui să se lucreze în viitor, cu toată râvna, se va putea face o reculegere pe întreagă linia. Abaterea mulțimii dela lux, dela beuturi, dela procese, dela multe obiceiuri și deprinderi rele și păgubitoare, b. o. chiar și dela fumat, — ar aduce multă bunăstare în viața poporului nostru.

De altă parte considerând cât de cu anevoie ajunge, adesea, țaranul și la un împrumut mic, dar foarte urgent, trebuind să alerge la oraș sau în alte sate, cu chizeși, cu zile pierdute și peste tot cu cheltuieli mari, — vedem, că și din acest punct de vedere înființarea câte unei mici bănci populare se impune pretutindeni.

Dar unde mai punem, că prin înființarea de mici bănci populare, aceste, prin responsabilitatea ce părtașii o iau asupra lor, pot ajunge

mai ușor la credit, pentru trebuințele lor nemăsurate, cari nu se reasumează numai în împrumuturi și economisări, ci și pentru o mulțime de întreprinderi de folos obștesc și chiar și particular pentru membri.

Băncile aceste mici populare, cari nu sunt menite să ajungă la deplină dezvoltare și putere în timp de 5—10 ani, ci sunt așezăminte contemplate să se desvoalte pe încetul și să fie, pe veci, de ajutor poporului, — aceste bănci populare, întemeiate pe principiile cele curate ale altruismului, au să poarte în ele simburile, din cari să se desvoalte, cu timpul, toate celelalte cooperative: de producțiune, de valorizare și de consum, cari vor avea să promoveze virtuțile păstrării și cumpătului, să înlesnească înstăpânirea și la noi a unor stări economice de înflorire, să fie stâlpi puternici ai școlii și bisericii, să pregătească solidarizarea masselor și, mai pe scurt: să împrăștie relele fără număr cari sunt puse deacurmezișul în calea progresului nostru, făcând, în acelaș timp, să se înstăpânească și în viața poporului românesc condiții statornice și firești pentru înaintarea în toate direcțiile.

Și totuș, pare că, e bătaia lui D-zeu, că noi nu am putut să ne reculegem și să începem, prin cooperative, acțiunea atât de mult promițătoare a desrobirii masselor din cătușile sărăciei și ignoranței.

Sunt aproape 40 de ani de când avem o lege atât de liberală: *Legea comercială ungară din anul 1875*, în care s'a dat o libertate, în adevăratul înțeles al cuvântului, pentru întruparea a tot felul de cooperative.

Și cu toate acestea, chestia cooperativei la noi a lăncezit și, durere, lăncezește și în timpul de față, pe când la alte neamuri din patrie ea a luat o frumoasă dezvoltare. Tot așa în România și în celelalte țări din Europa și America.

Nu vom înșiră cu această ocazie datele expuse altădată cu privire la ceace s'a făcut la noi, în cursul timpului, pentru înfiriparea cooperativei.

Căci, vorbind cea dreaptă, am văzut și la noi, în cursul timpului, multe experimentări nesuccese: însoțiri de credit schimbate în societăți pe acții, multe societăți și însoțiri de consum, de valorizare și asigurare a vitelor desfăcându-se cu pierderi considerabile și lăsând deprimare în suflete, iar alte însoțiri economice le vedem abia vegetând.

Ce să fie oare cauza, că, pe când la alte neamuri, mai greu sau mai ușor, treaba tot merge, la noi însă nu?

Trebuie, fără îndoială, să fie o cauză sau mai multe, cari au împedecat și împiedecă întruparea cooperativei.

Nu se poate nega, înainte de toate, că noi n'am avut până acum un om cu autoritate covârșitoare, care să se dedice cu trup și suflet, acestei probleme.

Cu atât mai puțin am avut o instituție de seamă, care să îmbrățișeze cu căldură această problemă și să facă tot posibilul pentru realizarea ei.

De altă parte curentul pornit și dus la extrem de a înființa bănci, ca societăți pe acții, chiar și la sate, încă a împiedecat foarte mult întruparea cooperativei, îndreptându-și atențiunea toate elementele noastre de valoare aproape numai în direcția înființării de bănci.

Părerea noastră nu va putea fi desmințită deoarece se întemeiază pe fapte.

La Maghiari, s. e., chestia cooperativelor a fost pornită cu toată seriozitatea și sistematic la anul 1886, prin contele *Alexandru Károlyi* și ea a făcut progrese foarte frumoase.

Sășii au început și inai de timpuriu cu îmbrățișarea chestiei tovarășilor, urmând sistematic și constant pe calea apucată. Sub aripile *Cassei de păstrare* din Sibiu ei au înființat *însoțiri de credit sistem Raiffeisen* aproape în toate satele lor, de asemenea însoțiri de valorizare, de consum etc.

Dela 1898, când, în Ungaria s'a regulat, prin un articol deosebit de lege, chestia *Centralei regnicolare a institutelor de credit*, aceste au luat, la Maghiari, un frumos avânt, sprijinite fiind de stat și astfel sporindu-se numărul lor mult peste o miie.

De altă parte câteva alte centrale, cum sunt: *Centrala însoțirilor de consum «Hangya»*, *Centrala însoțirilor creștine* etc. fac și ele progrese foarte frumoase.

Iată deci, că fără să mai aducem exemple și din alte părți, pretutindeni, unde chestia cooperativelor a fost îmbrățișată cu pricepere, cu căldură și devotament, fie din partea statului, fie din partea unei corporațiuni mai de seamă, fie din partea unei individualități marcante, ea s'a dezvoltat în scurt timp și prosperează, dând cele mai îmbucurătoare rezultate.

Numai la noi, Românii din Ardeal și Ungaria, chestia cooperativelor vegetează. Din nefericire, exemplele și impulsurile, date până acum, nu au avut darul să deschidă și la noi măcar o potecă, necum o cale largă, cooperativei și să vedem această mare chestiune aclimatizându-se și în satele noastre.

Abia acum începe să licărească și la noi o rază de speranță în favorul schimbării spre bine a chestiunii cooperative, care în halul, în care ne aflăm trebuie să inspire serioase îngrijorări tuturor oamenilor cu durere pentru binele poporului nostru.

Din starea de neorientare, de amorțeală și nepăsare, încare ne aflam față de chestia cooperativă, ne a trezit abia darul de *K 50.000*, dat de dl *Vasile Stroescu*, cu scopul de a se urni și promovă mai cu succes chestia cooperativă la poporul nostru.

A trebuit să vină acest providențial bărbat, om cu vederi largi și cu bogate experiențe, să ne indice calea pe care să apucăm și să ne pună la dispoziție, cum nu a mai făcut nimeni la noi, și mijloace considerabile, pentru chestia cooperativei să se poată urni și promovă cu succes.

Dânsul a făcut propunerea pozitivă, de a se trimite numai decât doi tineri, cunoscători în afacerile băncilor, să studieze băncile sătești, statutele, contabilitatea și toată legislatura (ce se poate face în vr'o câteva luni), apoi să vie, să propage și înființeze bănci pe la sate și cooperative de consum ș. a., punând imediat spre acest scop, la dispoziția «Asociațiunii», cum am mai spus, suma de *K 50.000*.

Despre tinerii aleși de «Asociațiune», eră de părere, să fie dintâi propagatori, plătiți de «Asociațiune», în urmă revizori ai băncilor sătești cu plată dela aceste bănci.

A mai spus, destul de clar, cum să se întrebuințeze suma dăruită de dânsul.

În urma acestora «Asociațiunea» a încredințat chestia cooperativei, spre studiere, dlui *V. C. Osvadă*.

Pe baza cunoștințelor și experiențelor, de cari dl *Osvadă* dispunea atunci, în mare măsură, și pe baza experiențelor câștigate din un turneu făcut în țară, în România și Bucovina, dânsul a pregătit un operat, care la anul a ajuns spre discuțiune în comisia aleasă de comitetul «Asociațiunii» și în ședințele acestuia.

După un an, în Martie 1912, dl *Stroescu*, văzând că înființarea băncilor sătești se trăgănează, intervine de nou arătând, impacientat, că voește să-și schimbe părerea sa dela început.

Între altele spune, că ar fi hotărât să facă jertfe și mai mari numai să vadă succese reale.

Spunea, mai departe, din nou, că «Asociațiunea» ar trebui să aibă la dispoziție doi tineri cunoscători în afacerile băncilor sătești, cari să umble în continuu pe la satele, cari ar voi să-și facă bănci, să adune oameni, să le explice statutele și rolul băncilor, să înființeze comitetele, să-i deprindă pe oameni cu girarea afacerilor și să-i aibă în supraveghiere până treaba va fi pornită și așezată.

Se arată gata a da premii pentru agenții, cari vor înființa bănci sătești, a da ajutor în bani băncilor, ce se vor înființa, cum și întreg materialul de contabilitate.

Toate aceste le pune în vedere, pentru că dânsul așteaptă dela băncile sătești o reformă radicală, având ele să formeze, cu timp, oameni conștienți și independenți, iar nu cerșitori.

În sfârșit, după multe peripeții asupra cărora s'au făcut dări de seamă în foile noastre, dar mai ales în revista «*Transilvania*» și în «*Revista Economică*», am ajuns, după un an și 9 luni să avem angajat un *conferențiar cooperativ* la «Asociațiune». Alegerea însă, din păcate, fiind nenorocoasă, după 8 luni, chestia cooperativă a rămas iarăși fără conferențiar și în stagnare.

Astfel, cum spuneam mai sus, timp de peste 2 $\frac{1}{2}$ ani chestia cooperativă, pe lângă tot ajutorul dat de dl *Stroescu*, și pe lângă toate insistențele dânsului, nu a putut să dea multe roade.

Atâta, că a provocat interes față de cauză în publicul nostru și discuții instructive cari sigur, nu vor rămâne nici ele infructuoase. Și astfel cauza tot a câștigat.

(Se va continua)

Porțile-de-fier.

Puține ziare și reviste — și și acelea ungurești, — au relevat ordinațiunile ministrului de comerț ungar, prin cari se dispune măsurarea și marcarea terenului pentru construirea unor noi linii ferate. Și anume a liniilor: Orșova — Iablanita — Biserica-albă — Semlin — Zagrab — Fiume, apoi: Petroșeni-Lupeni până la pasul României.

Ca știri de zi, noi trecem peste ele cu ușurință, deși chestiunea acestor noi artere de comunicație este de o importanță capitală. Noi linii ferate pe teritoriu locuit de Români — în spre România! Ce înseamnă aceasta? Că la Porțile-de-fier, a fost, este și va fi, cheia pentru Balcani, — pasul cel mai scurt, care duce la țările scăldate de Dunăre: piețe puternice de cumpărare și vânzare pentru Apus. Porțile-de-fier sunt calea cea mai scurtă și mai nimerită spre Asia-Mică, a căreia bogăție fantastică ademenește așa de mult Germania și Austria.

E știut doar că acțiunea războinică a Serbiei și Bulgariei, a fost determinată mai mult de dorința veche, de a avea deșee la mări. Una la Adriatică, cealaltă pe marea Egeică. Întrucât Serbia n'a câștigat, ce a dorit, este a se atribui monarhiei noastre. Totuși însă, ca să nu rămână pe jos, a solicitat construirea liniei Adriatice și dealatul Balcanilor. Dorința i-se va împlini. Serbia are pe partea ei România și consimțământul unor mari puteri. României îi este nesigură calea spre Apus, din cauza Dardanelor, cari pot fi închise ori când. Așadar ea va sprijini construirea liniei ferate la Adria. Apropiindu-se traducerea în fapte a tuturor planurilor, Austro-Ungaria își vede periclitată întreaga-i existență comercială și industrială.

Este clar aşadar, că noua linie ferală *Orşova—Fiume* nu se va face la întâmplare, cum dă Dumnezeu, ci după nevoia viitorului apropiat, după un plan bine chibzuit de ambele guverne ale Monarhiei, în ceea ce priveşte politica de comunicaţie, *nu numai* sub raport economic...

In jumătatea veacului trecut, prin anii 1850 Anglia, ajunsă la o mare dezvoltare industrială, s'a văzut silită să-şi găsească grăbnic unele debuşuri. Englezii, oameni practici, au recunoscut imediat valoarea ţărilor dunărene. Principatele româneşti li-s'a părut ţara fermecată. Au ştiut preţul valoarea pământului într'atâta încât atunci au făcut un canal dela Constanţa la Cernavoda, dar fără mult noroc din cauza dominaţiunii turceşti. România mai târziu i-a răscumpărat şi Englezii fericiţi că au scăpat de pagubă s'au dus.*

Mai târziu ajungând Germania la o mare forţă industrială-comercială, ea din nou spre Balcani să ni-zuieşte, nu prin încunjur pe mare, ci pe Dunăre. După Germania vine Austria şi Ungaria.

Toate ţările mari, pe cari le scaldă Dunărea, caută să acapareze întreagă navigaţia pe Dunărea-de-jos, ca astfel să-şi mărească exportul în Orient. Urmează era tratatelor: când la Paris (1856) şi la Berlin (1878), când convenţie la Londra (1881). Discuţia diplomaţiei se învârtă în jurul regulamentării navigaţiunii din Delta Dunării şi din **Porţile-de-fier**,

Germania, Austria, Rusia, Ungaria, toate se ni-zuiesc să ajungă stăpânitoare pe Dunăre. De România nimeni nu vorbea. Cu toate că eră şi *este* antrepozitul întregului bazin central al Danării. Prin ţara românească au să treacă toate mărfurile, cari caută drum spre Orient. Ea însăş este un factor economic important în Europa. Are un export de 6 milioane tone, cu o valoare de 1 miliard 262 mil. 038,152 lei la an.

Să ne întoarcem însă la Porţile-de-fier. Intr'un viitor oarecare va trebui să se încrucişeze politica economică de expansiune a României, cu a Ungariei. Actualul regim al navigaţiunii internaţionale pe Dunăre, cu Comisiunea europeană la Galaţi, cu încălcarea drepturilor de suveranitate a României, la Porţile-de-fier, — îl putem socoti de un regim provizor. România va căuta să găsească o altă formulă pentru validitatea intereselor sale faţă de celelalte state rivirane. Ea are 920 klm. de fluviu navigabil, nu cu mult mai puţin ca Ungaria: totodată Dunărea are şi cea mai mare adâncime numai în Regat: dela Brăila la Sulina 7,2 m, iar dela Brăila la Porţile-de-fier 2, 5—3 m. *Deci în susul Dunării, dealungul României se pot ridică vapoarele cele mai încăpătoare făcând o circulaţie a negoţului, cât se poate de întinsă.*

Cele spuse mai sus, ar explică graba Ungurilor la construirea liniei ferate Orşova—Fiume. In dezvoltarea comerţului, industriei, exportului şi importului în Ungaria, această ţară simte necesitatea ca *punctul ter-*

minus, în care să se unească toate liniile mari ferate, să fie *Orşova*. Dela gurile Porţilor-de-fier s'ar face transportul spre răsărit şi spre apus deodată pe două căi: cu şlepuri pe apă şi în vagoane pe calea ferată. Atunci România nu mai are nevoie să adereze la construirea unei linii Adriatice peste noua Serbie. Ungaria ar exploata şi acest favor. Ea şi așa este între ciocan şi nicovală. Deoparte Austria o înăduşe cu uriaşa ei industrie, de altă parte România, având putinţa de a circula cu vase de tonaj de 6000, n'ar mai căuta să-şi desfășure exportul cu mici remorhere şi cu vase de 2400 tone.

Ungaria presimţeste, că pierzându-şi Porţile-de-fier însemnătatea, pierde tot, devine o colonie stearpă a Austriei; de aceea face tot ce-i asigură supremaţia pe piaţa Balcanilor.

Domnul Eugeniu de Kvassay, consilier ministerial în ministeriul de agricultură din Budapesta a scris un articol preţios în „Revue de Hongrie“. Toate argumentele, cari pot documenta şi apăra interesele ungureşti în chestia Dunării şi îndeosebi a Porţilor-de-fier sunt cu mult elan evocate. Arată, că Ungaria prin configuraţia terenului, prin lungimea Dunării (941 klm.), prin regularea râurilor laterale a devenit cea mai interesată la navigaţiunea Dunării. Ea şi-a întins reţeaua navigabilă a râurilor sale la 4500 km. şi în 45 de ani a cheltuit suma de 330 milioane pentru regularea acestora. Iar pentru reţeaua trenurilor a cheltuit 4.450,000,000 coroane.

Şi ce cere? Susţinerea taxelor de trecere pe categorii de mărfuri! Şi nu pe greutatea încărcăturii şlepurilor. Adecă în loc de o taxă de trecere la Porţile-de-fier, Ungaria ia dela România o adevărată *taxă vamală*. Pe Rin şi la gurile Dunării plata taxelor se face după totalitatea tonelor vaselor, iar Ungurii noştri ne putem închipui, ce taxe vamale au de exemplu pentru maşini agricole din Germania. — La Porţile-de-fier se jupoaie şi azi România, dar pe nedrept. Ungaria s'a obligat să reguleze trecerea la Verciorova şi dupăce n'a făcut regularea, fiind planurile primitive, acum scumpeşte trecerea şi face anevoios exportul României, deoarece vasele de toaj mai mare ale Regatului nu pot urcă în susul fluviului din cauză că adâncimea apei, dela Moldova-nouă până la Budapesta este abia de 2 m. şi ceva.

Ungurii — cum am zis, — sunt pentru menţinerea situaţiei de azi, dar noi credem, că România devenită mare şi puternică în expansiunea economică, în curând va cere reorganizarea comisiunii internaţionale, unde i-se vor respecta drepturile de suveranitate, iar Ungariei i-se va lua dreptul de a cere vamă şi dela produsele străine. Altfel toate speranţele pe cari le leagă Ungaria de Porţile-de-fier se vor reduce la zero. România va căuta noi căi de comunicaţie cu apusul, va înfăptui uniunea poştală şi de tarif cu Serbia, vor găsi ambele un debuşeu la Adria, — Turnul-Severin va deveni punctul terminus al trenurilor româneşti şi sârbeşti, iar bieteii Ungurii i-se vor zăvori Porţile-de-fier, şi înămoli Fiume „mărgăritarul mării maghiare“ „A magyar tenger gyöngye“.

Romulus S. Molin.

* Handelspolitische Bestrebungen Englands für Erschließung der unteren Donau. — C. I. Băicoianu.

Bancherul din provincie.

Scrisoarea XXVI.

Concurența în afacerile de bancă.

Te supără și te cuprinde un fel de îngrijorare aflând despre deschiderea filialei băncii din Sărata în comuna ta, Bănești. Se îmbulzesc pretutindenea — cugeți tu, — vânează în toate părțile după depozite și nici nu se prea sinchisesc de mărimea intereselor, numai să poată câpăta bani cât de mulți. Condițiile lor în afacerile de escont și de anticipațiuni sunt cu mult mai avantajoase și mai simple, decât ale tale, așa că ești sigur ca o bună parte a conturilor tale va trece dincolo.

Ca să mai pună și pupază pe colac noua bancă a angajat de funcționar pe un ofician vechiu de al firmei Gorun și Soții, ca astfel — așa presupui — cu atât mai ușor să poată știrici partidele. Se poate că acuți pe nedreptul pe venetici. Deși în împrejurările actuale, angajarea unui funcționar al altei bănci concurente e cam suspectă, totuși o întreprindere serioasă nu va nizuți, pe calea aceasta necinstită, să-și câștige clientela celeilalte bănci concurente.

Știrea că banca cea nouă ar fi înduplecat pe un funcționar de al firmei Gorun să între în serviciul ei poate nici nu este adevărată. Este cel puțin probabil, că el însuși a fost, care a competat la banca cea nouă după post, sperând a ajunge la o situație mai bună. Și contra unui astfel de pas nu există lege. Fiecare angajat de bancă are dreptul de a căuta post la altă bancă, bineînțeles cu rezerva că nu va trăda secretele băncii la care a servit mai înainte. Ba a și subscris relativ la aceasta o declarație sârbătorească. Dacă nu-și va ținea cuvântul, atunci și așa acviziția cea nouă e hibridă și nedeamnă de încredere. Un angajat, care e capabil de o astfel de faptă imorală peste tot, nu este demn să mai ocupe nici un post de funcționar de bancă. Dacă se adevărește de un trădător față de primul său patron, e foarte îndreptățită presupunerea, că cu prima ocazie va face același lucru și cu celalalt, cu deosebirea însă că a doua trădare va fi cu mult mai mare, decât cea dintâi.

Nu este fondată nici îngrijorarea, de care ești cuprins, că veneticii vor oferi condițiuni mai favorabile decât ale tale, și astfel în foarte scurtă vreme se vor ridică dela tine depozitele cu miile.

Banca din Sărata e un institut cu vază, și cu greu va plăti mai mari interese pentru depuneri. Dar dacă ar face-o, și condițiile de fapt i-ar fi așa precum zici, atunci banca din Sărata nu-ți va stă multă vreme în cale în Bănești. Proxima criză va adevăra aceasta.

Dacă generositatea amintită a băncii din Sărata — precum pari a te teme — se va adevăra și-ți va rupe o parte bunișoară a clientelei tale, grosul celor cari se depărtează dela tine se va compune din oameni, cari se vor fi simțit jigniți prin părerea tale — după părerea lor antidiluviană — asupra acoperirilor și cari cu mare bucurie folosesc ocazia binevenită, ca să între în legătură cu o bancă mai puțin scrupuloasă. E posibil ca să se afle printre cei ce se depărtează dela tine și unii clienți, de cari nu bucuri abzici, dar bilanțul final nu va fi nefavorabil pentru tine. Față de cele câteva conturi bune, pe cari le-ai pierdut, pune grosul conturilor problematice de cari te mântui așa de ușor.

Astfel stând lucrurile, oare nu este mai cuminte — ca îndată ce ai trecut peste primele momente

ale indignării și ale iritării, — în loc de a face pe supăratul, mai bine să cauți să intri cât mai curând în relații prietenești cu noua bancă? În loc de a o ignora va fi cu mult mai bine dacă vei ajunge cât mai curând la înțelegere cu noua bancă privitor la condiții, căci altcum în scurtă vreme vei constată, că fiecare din voi se va nizuți într'acolo, ca să strice cât mai mult celeilalte. Dacă nu faceți așa, atunci dl Hazardescu nu ar fi acela, de care-l ținem, seducând pe fiecare din bănci în paguba celeilalte și a amândurora și exemplul va prinde.

Dar ori și care drum l-ai alege, una-i sigur: veneticii și-au băgat deja piciorul în Bănești și purtarea neprietenească a ta față de ea, nu-i vor înduplecă să plece. Dimpotrivă purtarea ta dușmănoasă o vor considera-o mai mult ca o frică de concurență și cu cât va fi dușmănia ta mai mare, cu atât speră să ia mai multe afaceri dela tine, și cu atât mai puțin se vor arată dispuși a părăsi terenul de luptă, a capitulă.

Să punem cazul, că tu nu vrei cu nici un chip ca să întreții cu ei relații prietenești și purtarea ta respingătoare, precum și numirea de «bandă de tâlhari din Sărata» ce ai folosit-o față de ei, ajunge la urechile băncii, de mai sus, producând la ei supărări, în urma căreia se începe lupta pe moarte și vieață până la cuțite.

Câtă vreme durează această luptă, în Bănești va fi seceriș. Veți plăti după depuneri interese ne mai pomenite, cambiile se vor escomptă cu mult sub etalonul oficios și în fine se vor licuidă atâtea împrumuturi câte numai se vor cere. Va fi carnaval financiar și adevărate cășlegi financiare, iar populația Băneștilor se va îmbuibă în favorurile acordate de bănci.

În această bătălie de bună seamă că îți vei ciomăgi adversarul, vei câștiga glorie, fără însă a putea să alungi pe concurent. Dar care este folosul tău din toată hărțuiala aceasta? Ce va fi cu lacunele și diferințele, ce se vor arăta în consemnările de venituri ale filialei din Bănești, pentru a căror reparare se recer ani întregi, dacă peste tot se mai pot cândva repară? Băneștii a gustat fructele acestui războiu și nici decât nu va fi lucru ușor și plăcut a restabili starea dinainte de război.

Deschiderea băncii celei nouă nu trebuie să fie condiționat vătămătoare pentru cele existente. Novicii totdeauna trebuie să înceapă lucrul dela început. E știut că mătura nouă mătură bine și ei pe calea prieteniilor și cunoscuților lor vor știrici pe aceia, cari încă nu au conturi la bancă. Astfel vor da un nou impuls afacerilor de bancă din cercul respectiv și așa ceva poate să-ți fie și ție de ceva folos. În o mulțime de oameni se va naște dorința, de a deschide cont la bancă, dar aceasta încă nu însemnează că se duc toți la banca din Sărata. Acești oameni înainte de a face acest pas definitiv, se vor îndreptă întâiu cătră prietini sau cunoscuții lor și vor cumpăni laolaltă lucrurile, iar acești prietini îi vor duce acolo unde-și au și ei conturile lor.

Firma Gorun și Soții există deja de o jumătate de secol, pe când societatea ta numai de jumătate atâta vreme, — față de acestea două, filiala băncii din Sărata, pentru negustorii și proprietarii de case din Bănești e o noutate, pe care încă nu o cunosc. Afară de aceasta în cercul tău numărul acționarilor tăi față de cei ai băncii din Sărata este de zeci de ori mai mare, așa că situația veneticii este foarte grea și încep afacerea sub auspicii de tot nefavorabile.

Drept represalii voiești să deschizi și tu o filială în Sărata. În afacerile de bancă omul nu trans-

pune terenul de luptă pe terenul vecinului numai din motive de aversiune față de el. Pentru astfel de chestii sunt hotărâtoare motive mult mai ponderoase, decât ideile tale. Mai întâi de toate este de luat în considerare, că atacul poate fi urmat de represalii. Dar despre aceasta mai târziu.

Din toate acestea rezultă că e mai consult. să fi cu concurenții tăi în relații bune. Chiar și între condițiunile cele mai favorabile ei trebuie să muncească greu, ani îndelungați, până vor ajunge acolo să-și poată acoperi cheltuielile. Se poate întâmpla să fi fost prea optimiști cu privire la afacerile din Bănești și fiind nemulțumiți cu rezultatul să-și sisteze activitatea. În cazul acesta te vei alege și tu cu ceva, de care ei trebuie să se scape. Dacă însă vei sta cu ei până la ziua plecării lor tot pe picior de războiu pe moarte și viață, atunci abia vor voi ca să treacă și numai un singur cont la voi, ci vor căuta să le transmită eventual în altă parte.

Mișcarea populației României în 1912.

Conform unui raport al direcției statistice gen. din Ministerul domeniilor din România asupra populației României în decursul anului 1912 s'au înregistrat 62,400 căsătorii (74,542 în 1911), și 2998 divorțuri, se constată deci că la 1000 de locuitori, s'au căsătorit 17,2. După populațiunea dela sate și dela orașe, 50,130 sunt căsătorii la sate și 12,269 la orașe.

Divorțurile în 1912 au fost de 2998 (3029 în 1911). Din media anului 1912, aparțin populației rurale 2309 divorțuri (0 7/100), iar populației orașenești 689 (1,00%).

Numărul *nașterilor* în 1912 a fost foarte mare și anume: 314,090 născuți vii, din cari 161,124 băieți și 152,966 fete. Acesta este cel mai mare număr de născuți, care s'a văzut până acum în România. Media pe ultimii 10 ani, 1902—1911, a fost 266,354, astfel că în 1912 sunt aproape 50,000 născuți peste media ultimilor 10 ani. La 1000 locuitori, sunt 43,4 născuți. Până în 1911, coeficientul de natalitate varia între 38‰ și 42‰, mijlocia era 39,9‰, în 1911 se ridică la 43,0‰ iar în 1912 obținem cea mai mare cifră a natalității: 43,4‰. După diviziunile istorice ale țării, și ținând seama de sate și orașe, cea mai mare natalitate se găsește în Dobrogea și Muntenia (48,7‰ și 44,1‰); sub media țării întregi se găsește natalitatea în Oltenia și Moldova (41,3‰ și 42,9‰). Marea natalitate a României e determinată de natalitatea populației rurale. Din cifra totală a noilor născuți în 1912, care a fost 314,090, s'au născut în comunele rurale 271,352, iar în comunele urbane au fost numai 42,738 de noi născuți.

Repartizați noii născuți în 1912, după cetățenie sunt:

301,608 născuți Români; 7,737 născuți din străini nesupuși nici unei protecțiuni; 4,745 născuți din sușii altor țări. Total 314,090 născuți.

Totalul *decesurilor* în 1912 a fost de 165,616, sau 22,9 cazuri de moarte la 1000 locuitori. E cea mai mică cifră a mortalității ce a avut România până acum. Până în anul 1912, mortalitatea în România a variat între 28—24‰.

Mortalitatea în sate e ceva mai mare decât în orașe; cifra mortalității orașelor e de 22,5‰, iar a satelor de 23,0‰.

Anul 1912 a fost însemnat în mișcarea populației României. A fost în acest an un excedent

de 148,474 născuți, adică un excedent de 20,5‰. Cel mai mare excedent se observă în Dobrogea și cel mai mic în Oltenia. Creșterea populației e cu mult mai mare la sate ca la orașe; astfel de unde la sate excedentul a fost de 22,9‰, la orașe abia s'a obținut un excedent de 9,7‰, mult mai mic decât jumătatea excedentului dela sate.

În 1912 a avut România un excedent de născuți de 141,616 ortodocși, 3470 mozaici, 2181 catolici, iar restul de alte confesiuni.

Considerând toate aceste date arătate mai sus, reiese că an. 1912 a fost un an excepțional în mișcarea populației României. El a adus cel mai mare număr de nașteri, înregistrat până acum în România, în același timp cel mai mic coeficient de mortalitate întâlnit până acum în statistica populației României.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 13 Noemvrie 1913.

În piața internațională de bani se arată oarecare presemne de îmbunătățire a situației, întrucât în Berlin banii se ieftinesc constant. Discontul privat s'a redus cu 1/4‰ la 4 1/2‰, iar banii de zi se oferă în abundență cu 3‰. În Paris încă sunt aglomerate mari capitaluri, pe cari însă băncile mari le retin încă, în vederea marilor împrumuturi de stat în prospect. Discontul privat cotează neschimbat 3 7/8‰. Numai în London, în opoziție cu celelalte două piețe mari, situația pieței de bani este nefavorabilă, în urma detragerilor continue de aur. S'a svonit chiar de o nouă urcare a etalonului, ce avea să se întâmple azi. Că urmat-a aceasta sau nu, în momentul când scriem aceste șire, încă nu știm.

În piața internă de bani încă s'a mai îmbunătățit situația. Atât în Viena, cât și în Budapesta s'au ivit oferte de bani, în urma cărora discontul privat s'a redus în Viena la 5 3/4‰, iar în Budapesta a variat între 5 3/16‰ și 7 1/8‰.

Jurisdicțiune.

Prenotarea la cartea funduară a cambiei neprotestate. Posesorul unei cambii decăzute, dar neprotestate, a cerut dela tribunal, ca autoritate de carte funduară, prenotarea pretensiunii sale pe imobilele emitentului. Tribunalul a respins cererea de prenotare cu motivarea, că după dreptul cambial responsabilitatea emitentului este pendentă de ridicarea protestului resp. de iertarea protestului și împrejurările acestea, în sensul § 88 al procedurii de carte funduară trebuie dovedite cu ocazia prenotării. Fiindcă faptele acestea și deci obligamentul de plată a lemitentului nu s'au dovedit, prenotarea nu s'a putut ordona.

Tabla reg. a schimbat decisiunea instanței prime, cu motivarea, că pentru efectuarea prenotării la Cartea funduară nu se recere producerea dovezii, că s'a ridicat sau s'a iertat protestul. Prenotarea poate avea loc, pe baza unui cambiu valid, provăzut cu toate cerințele legale și neîntrat în prescripțiune fiindcă printr'un astfel de cambiu este justificată responsabilitatea cambială a tuturor subscrișilor, deci și a emitentului. Protestul, cerut de § 41 al legii cambiale, pentru susținerea dreptului de regres față de

emitent și giranți, nu este condiție legală pentru prenotarea dreptului de pemn și aceasta cu atât mai puțin, cu cât ridicarea sau neridicarea protestului se cercetează din oficiu, chiar și în cursul procedurii cambiale numai într'atât, că la caz de neridicare a protestului n'are loc procedura sumară; într'altele ridicarea sau neridicarea protestului nu se poate cerceta din oficiu și de neridicarea protestului se poate ține seamă numai în caz de excepții cambiale.

În urma recursului dat de emitent la instanța ultimă, Curia reg. prin deciziunea sa Nr. 4073/P. 1913 dela 16 Septembrie 1913, schimbând sentința Tablei reg. a aprobat sentința instanței prime.

CRONICĂ.

Necrolog. Nicolae Gherdan, membru în direcțiunea institutului «Timișana» din Timișoara a încetat din viață la 6 Noemvrie 1913 st. n.

— Stefan Bercian, fondator și prezident al comitetului de supraveghiere la institutul «Poporul» din Lugoj a răposat la 10 crt. Răposatul a fost și censor la filiala Băncii Austro-Ungare din Lugoj.

O învinuire nedreaptă. Rev. Domn canonic Dr. Victor Szmigelschi din Blaj răfuindu-se prin «Românul» cu «Lucașul» pentru o notiță, ce a apărut în revista amintită, cu privire la «Expoziția Szmigelschi» din Budapesta, după-ce acuză pe toată lumea de aici și din Regat, că nu a sprijinit deajuns, până a fost în viață pe fratele său, pictorul Octavian Szmigelschi, află de bine a învinui și institutul «Albina» din Sibiu, pentru primul «ajutor românesc ce acesta i-a dat la timpul său pictorului Szmigelschi, în forma unui împrumut pe lângă garanție sigură și pe lângă 9 (zi nouă) %, precum și pentru faptul, că «Albina» după moartea datorășului, a căutat să-și încasseze pretensiunea de peste K 10,000— dela urmași.

Față cu învinuirea nedreaptă a dlui canonic, în ce privește pe «Albina» constatăm, în interesul adevărului, că într'un timp, când criza și scumpetea de bani eră deja destul de pronunțată, la finea lui Iunie 1912, «Albina» a calculat la împrumutul din chestiune al lui Oct. Szmigelschi interese decursive semestrale de curat 7%, lucru despre care dl canonic se poate convinge din «extrasele de conturi» trimise debitorului. Iar 8% interese și 1% proviziune, decursive, s'au calculat abia cu finele anului 1912, în toiul crizei celei mai mari, când bănci din capitală, neasemănat mai mari decât «Albina» au calculat clienților lor până la 15%.

Că un creditor caută a-și încasa pretensiunea pân'atunci, până se mai poate aceasta, constrângând la plată eventual pe caventși, este numai natural.

Dacă se inițiază o colecție pentru a cumpără lăsmântul artistic al lui Szmigelschi «mecenatele» «Albina» de bună seamă știă să-și facă datoria, cum și-a făcut-o totdeauna.

Deschiderea Academiei comerciale din București. La Academia de înalte studii comerciale din București s'au făcut peste 500 de înscrieri. Cursurile sau deschis la 1 Noemvrie a. c., orele 10 jum. dim. Au fost invitate toate băncile și autoritățile superioare să asiste la solemnitatea deschiderii.

Dl ministru N. Xenopol a ținut o cuvântare de deschidere. A vorbit apoi rectorul Academiei și dl prof. C. I. Istrate, din partea consiliului de administrație.

O nouă bancă în Țara-Oltului. Comitatul Făgărașului atât de binecuvântat (?) cu bănci românești s'a îmbogățit încă cu o întreprindere financiară nouă cu: *Institutul de credit și economii soc. pe acții* înființat în Părău, comună cu locuitori. Capitalul social al noiei societăți este K 50,000 în 500 acții à K 100. Direcțiunea se compune din dnii: Nicolae Cerbu, Traian Cerbu, Iosif Comaniciu, George Albu, George Sulca, Maxim Sulca și Nicolae Grindu.

Sarcinile hipotecare în Ungaria. La finele anului 1911 numărul împrumuturilor hipotecare din Ungaria a fost, conform datelor statistice oficiale de 871,640, iar suma lor de K 3710 milioane. Din suma aceasta au împovărat K 2453 mil. proprietăți rurale și K 1257 mil. imobiliile din orașe, în partea lor cea mare — K 748 milioane — în Budapesta.

Situația tezaurului public al României. — A apărut fascicula pe lunie a ministrului de finanțe asupra situațiunei tezaurului public, arătând această situație la 30 Iunie 1913. Din ea reiese următoarele:

Situația bugetară. — Evaluările bugetare au fost de Lei 505.646,930, s'au încassat până la 30 Iunie 1913 Lei 563.183,746.87 față de Lei 527.479,315.38 încasați în perioada corăspunătoare din exercițiul precedent, ceea ce dă un plus de încasări de Lei 57.538,816.87 față de evaluări.

Plăți. — Totalul creditorilor a fost de L 551.112,389.93 și s'au efectuat plăți în sumă de Lei 473.025,344.55

Situația bănească. — S'au încassat în total Lei 597,476.025,30 și s'au cheltuit Lei 473.025,344.55 ceea ce dă un excedent de încasări la 30 Iunie 1913 de Lei 124,450,781.25

Exercițiul 1913—1914.

Situația bugetară. — Evaluările bugetare s'au ridicat la Lei 536,307,072. S'au încassat până la 30 Iunie 1913 Lei 83.487,445.08 față de Lei 112,297,418, 18 încasați în perioada corăspunătoare a exercițiului precedent, ceea ce dă un minus de încasări de Lei 28,809,973.10, plusul de evaluări fiind de Lei 30,660,142.

Plăți. — S'au efectuat plăți în sumă de Lei 84,134,037.83, față de Lei 75,755.117.64 plăți efectuate în perioada corăspunătoare a exercițiului precedent.

Situația bănească. — S'au încassat în total Lei 89,806,867.87 și s'au cheltuit Lei 84.134,037.83, ceea ce dă un excedent de încasări la 30 Iunie 1913 de Lei 50,672,830.04.

Căile ferate de stat ungare în 1912. Conform unei publicații statistice recente rețeaua căilor ferate de stat ungare a avut, la finele anului 1912 o lungime de 18,012 km. Cantitatea mărfurilor transportate în anul 1912 a fost de 37.587,758 tone (în 1911: 35.604,504 tone) veniturile din aceste transporturi de K 297.814,140 (în 1911 K 275.673,865. Incasările din transportul de persoane au fost în 1912 cu K 10.193,034 mai mari decât în 1911 și s'au cifrat cu K 103.411,989. Capitalul investit în căile ferate de stat s'au cifrat la finele anului cu K 2.636,469,897. Veniturile totale cu K 447.799,635 și cheltuielile totale cu K 337.667,230, rezultând un excedent de K 110.132,405.

REGATUL ROMÂNIEI

PROSPECT.

Renta amortibilă $4\frac{1}{2}\%$ din 1913

în valoare nominală de

Lei aur 200.000,000 = Mărci 162.000,000 = Franci 200.000,000.

Până la 1 Aprilie st. n. 1924, sporirea tragerilor sau denunțarea împrumutului sunt excluse.

În virtutea legilor Nr. 1372 din 16 Aprilie st. v. 1911, Nr. 287 din 21 Ianuarie st. v. 1912, Nr. 1322 din 5 Martie st. v. 1912, Nr. 3251 din 26 Aprilie st. v. 1913, Nr. 4377 din 8 Iunie st. v. 1913, Nr. 4914 din 8 Iulie st. v. 1913, Nr. 4915 din 8 Iulie st. v. 1913, Guvernul Român emite Renta $4\frac{1}{2}\%$ amortibilă din 1913 în valoare nominală de

Lei aur 200.000,000 = Mărci 162.000,000 = Franci 200.000,000.

Capital și dobânzi plătibile în aur.

Acest împrumut va fi destinat la conversiunea bonurilor de tezaur $4\frac{1}{2}\%$ din 1913 în valoare nominală de Lei aur 70.000,000 = Mărci 56.700,000 = Franci 70.000,000, la plata bonurilor de rechiziție puse în circulație în timpul ultimului războiu și la plata de lucrări publice ca, construcțiuni de școli, biblioteci, poduri și șosele și la îmbunătățirea terenurilor inundate de Dunăre.

În textul obligațiunilor noului împrumut se vor reproduce în limbile română, germană, franceză și engleză următoarele condițiuni:

Împrumutul va fi emis în obligațiuni la purtător, fiecare de câte 500 lei aur = 405 mărci = 500 franci = 19·16 lire sterling împărțit în

160,000 bucăți Nr.	1—160,000	de câte una	obligațiune.
80,000	" "	160,001—240,000	" două
36,000	" "	240,001—276,000	" cinci

Obligațiunile vor purta în facsimile semnăturile Ministrului de finanțe, a Directorului datoriei publice și a Casierului central, precum și semnătura manuscrisă a unui controlor.

Obligațiunile și cupoanele acestui împrumut vor fi scutite pentru totdeauna de orice taxă de timbru sau alt impozit român prezente și viitor. Titlurile vor fi primite pentru valoarea lor nominală ca garanție la toate casele statului. Cupoanele scăzute vor fi primite la aceleași case drept numerar.

Obligațiunile acestui împrumut vor purta o dobândă de $4\frac{1}{2}\%$ pe an la capitalul nominal. Dobânzile vor începe să curgă dela 1 Octomvrie st. n. 1913 și vor fi plătite din șase în șase luni, adică la 1 Aprilie și 1 Octomvrie st. n.

În acest scop obligațiunile sunt însoțite de 80 cupoane de dobânzi semestriale necesare până la complecta stingere a împrumutului.

Amortizarea acestui împrumut se va face pe valoarea nominală în curs de 40 ani, conform tabeli anexate la textul obligațiunilor, prin trageri la sorti semestriale, cari vor avea loc la 1 Iulie și 2 Ianuarie st. n. a fiecărui an, cu începere dela 2 Ianuarie st. n. 1914, data fixată pentru prima tragere.

Guvernul român se obligă a nu spori tragerile și a nu denunța acest împrumut în termen de 10 ani socotiți dela 2 Ianuarie st. n. 1914.

Obligațiunile ieșite la sorti vor fi plătite cu începere dela 1 Aprilie și 1 Octomvrie st. n. ce urmează fiecărei trageri în schimbul titlurilor împreună cu toate cupoanele având scadența după termenul rambursării.

Valoarea cupoanelor ce vor lipsi, se vor deduce din capitalul de restituit.

Numerile obligațiilor ieșite la sorți la fiecare tragere împreună cu o specificare a celor din tragerile precedente, cari nu s'au prezentat la plată, se vor publica în afară de ziarele românești și în opt până la zece ziare germane (între care trei din Berlin, unul din Francfort-pe-Main, și altul din Hamburg) și altele. Tot în a cele ziare se va face de guvernul român orice înștiințare relativă la circulațiunea obligațiilor.

Cupoanele și obligațiunile scăzute se vor plăti, după alegerea detentorilor la Berlin, Francfort-pe-Main și Hamburg în mărci, în Belgia în franci, și în București la casele statului în lei aur cu paritate de Lei aur 500 = Mărci 405 = Franci 500 = 19.16 lire sterling.

Cupoanele scăzute și neprezentate la plată se prescriu după 5 ani, iar obligațiunile ieșite la sorți după trecere de 30 ani, dela data scadenței lor.

În locul obligațiilor pierdute, distruse sau furate, se vor libera proprietarilor altele, cari se vor legitima în conformitate cu dispozițiunile legii din 18.30 Ianuarie 1883. Cunoștința de dispozițiunile acestei legi se poate lua la locurile de plată.

În străinătate serviciul de plată al cupoanelor și obligațiilor de rentă 4½%, amortibilă din 1913 se va face: la *Berlin* la **Direction der Disconto Gesellschaft** și casa de bancă **S. Bleichröder**; la *Francfort-pe-Main* la **Direction der Disconto Gesellschaft**; la *Hamburg* la **Norddeutsche Bank** în Hamburg. În *Belgia, Olanda* și *Londra* la casele ce se vor desemna ulterior.

Situațiunea datoriei publice la 1 Octomvrie st. v. 1913.

Anul	Denumirea datoriei	%	Capital nominal original		Situațiunea datoriei publice la 1 Oct. 1913		Amortibil la
			Lei	b.	Lei	b.	
1871	Valoarea capitalului rentei ce este de plătit Societății drumului de fier Lemberg-Cernăuți pentru dobânzile și amortizarea capitalului pentru construirea liniei Suceava-Roman-Iași	7½	51.535,640	—	49.880,940	30	1960
1889	Renta amortibilă internă	4	32.500,000	—	21.197,600	—	1933
1889	„ amortibilă externă	4	50.000,000	—	33.160,500	—	1933
1890	„ amortibilă (Conversiunea oblig. 6% C. F. R.)	4	274.375,000	—	141.643,000	—	1924
1891	„ amortibilă	4	45.000,000	—	31.269,500	—	1935
1894	„ amortibilă internă	5	6.500,000	—	5.200,000	—	1938
1894	„ amortibilă externă	4	120.000,000	—	92.480,500	—	1939
1896	„ amortibilă	4	90.000,000	—	73.106,500	—	1940
1898	„ amortibilă	4	180.000,000	—	166.341,000	—	1958
1900	„ perpetuă p. întreținerea școl. și bis. din Brașov	4	962,500	—	962,500	—	perp.
1903	„ amortibilă	5	185.000,000	—	167.164,000	—	1943
1905	„ amortibilă	4	100.000,000	—	91.756,500	—	1946
1905	„ amortibilă convertită	4	424.613,000	—	389.609,500	—	1946
1908	„ amortibilă externă	4	70.000,000	—	65.159,000	—	1940
1910	Imprumut intern pentru cumpărare de păduri	4	13.000,000	—	13.000,000	—	1950
1910	„ amortibil intern	4	44.199,000	—	42.982,500	—	1950
1910	„ amortibil extern	4	128.000,000	—	123.728,000	—	1950
1910	„ perpetu pentru pescărie	5	23.000,000	—	23.000,000	—	perp.
1911	„ pentru C. F. din jud. Prahova, Ilfov, Ialomița, Dâmbovița, Vlașca și Iași trecute asupra statului conform legii din 10/2/1910		39.490,000	—	39.490,000	—	1946/49
1912	Capital nominal în rentă amort. ieșită la sorți 912/3 aparț. caselor speciale și fiind schimbată în rentă perpetuă		1.981,600	—	1.981,600	—	perp.
1913	Bonuri de tesaur din 1913	4½	70.000,000	—	70.000,000	—	1916
	Total		1.950,156,740	—	1.643,113,140	30	

Veniturile și cheltuielile statului român pe anii finan. 1908/9 până la 1912/13 au fost:

	1908/09	1909/10	1910/11	1911/12	1912/13
Venituri Lei	446.317,397.91	458.886,904.63	506.656,447.69	575.056,518.15	587.983,251.35
Cheltuieli „	394.779,767.69	417.966,069.82	448.006,964.78	464.664,852.58	487.576,941.99
Excedent „	51.537,630.22	40.920,834.81	58.649,482.91	110.391,665.57	100.406,309.36

Budgetul anului 1913/14 votat de Camera Deputaților la 31 Martie st. v. 1913.

Venituri	Evaluări		Cheltuieli	Credite acordate	
	Lei	b.		Lei	b.
Contribuțiuni directe	46.330,000	—	Ministerul de războiu	81.893,477	—
Contribuțiuni indirecte	87.600,000	—	Ministerul de finanțe	219.085,511	31
Timbru și înregistrare	34.000,000	—	Ministerul cultelor și instr. publice	51.075,726	—
Monopolurile statului	78.810,000	—	Ministerul de interne	49.145,027	—
Serviciile publice	146.115,000	—	Ministerul lucrărilor publice	101.563,795	—
Domeniul statului	32.501,000	—	Ministerul de justiție	11.400,511	—
Subvențiuni, ...	22.518,000	—	Ministerul domeniilor	10.157,802	30
Ministerul de finanțe	73.713,400	—	Ministerul comerțului și industriei	4.868,306	70
Ministerul de interne	3.872,100	—	Ministerul afacerilor străine	3.187,320	—
Ministerul de justiție	2.219,000	—	Consiliul de miniștri	65.050	—
Ministerul de externe	120,000	—			
Ministerul domeniilor	98,000	—			
Ministerul industriei	1.496,000	—	Fond pentru credite extraord. și supl.	3.864,545	69
Ministerul de războiu	550,000	—			
Ministerul lucrărilor publice	37,000	—			
Ministerul cultelor și instr. publice	6.327,572	—			
Total	536.307,072	—	Total	536.307,072	—

Până la confecționarea titlurilor definitive ale Imprumutului 4 $\frac{1}{2}$ % amortibil în aur din 1913, Direcțiunea Disconto Gesellschaft și Casa Bleichröder vor emite în Germania, titluri provizorii contra cărora se vor libera, fără nici o plată, titlurile definitive de toate casele însărcinate cu serviciul acestui împrumut în Germania și fără a ține seamă de locul emisiunii a titlurilor provizorii, conform publicațiilor, ce se vor face la timp, iar în România titlurile vor fi emise de Banca Națională a României.

București, Noemvrie st. n. 1913.

Ministru de finanțe **A. Marghiloman.**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Condițiuni de subscriere.

În baza prospectului de mai sus, subscrierea la împrumutul de 200.000,000 lei va avea loc în ziua de:

Mercuri 30 Octomvrie (12 Noemvrie) 1913

în **București** la **Banca Națională a României** și la **Banca Generală Română**, în celelalte orașe la **Sucursalele** și **Agențiile Băncii Naționale** și ale **Băncii Generale Române** în orele obișnuite de serviciu sub condițiunile următoare:

1. Prețul de emisiune este fixat la **91 $\frac{1}{2}$ lei** pentru suta de lei capital nominal la care se vor adăuga dobânzile de 4 $\frac{1}{2}$ % dela 18 Septem. (1 Octomvrie) 1913 până în ziua ridicării titlurilor atribuite subscriitorului.

2. Subscriitorii vor depune în momentul subscrierii o cautiune de 5% din valoarea nominală a sumei subscribe, care va putea constă, fie în numerar, fie în efecte publice, din cele ce se admit de bancă ca gagiu pentru împrumuturi, calculate după cursul zilei.

3. Fiecare din băncile cari primesc subscrieri își rezervă facultatea de a închide subscrierea înainte de termenul fixat pentru primirea subscrierilor.

4. Repartițiunea se va face și va fi anunțată prin publicări în cel mai scurt timp posibil după închiderea subscripțiunii. Băncile își rezervă dreptul de a fixa înșile partea ce va reveni fiecărui subscriitor.

5. În caz când se va atribui subscriitorului o sumă mai mică ca cea scrisă prisosul cautiunii se va restitui imediat.

6. Ridicarea obligațiunilor atribuite, cari vor fi însoțite de un cupon cuprinzând dobânda dela 18 Septemvrie (1 Octomvrie) 1913 se poate face cu începere dela 5/18 Noemvrie 1913 contra plății prețului integral. Subscriitorul este însă obligat a ridica:

O cincime din capitalul nominal al titlurilor atribuite inclusiv până la 5/18 Noemvrie 1913.

O cincime din capitalul nominal al titlurilor atribuite inclusiv până la 27 Noemvrie (10 Dec.) 1913.

O cincime din capitalul nominal al titlurilor atribuite inclusiv până la 28 Decemvrie (10 Ian.) 1914.

Două cincimi din capitalul nominal al titlurilor atribuite inclusiv până la 22 Ianuarie (4 Febr.) 1914.

Sumele mai mici de 15,000 lei vor fi ridicate integral într'o singură dată cel mai târziu până la 5 18 Noemvrie 1913.

7. După ridicarea întregii sume atribuite, cautiunea de 5% se va restitui sau se va ține în socoteală.

8. Subscrierile deținătorilor de bonuri de tezaur 4 $\frac{1}{2}$ % ale Statului Român, emise în străinătate în sumă de 70 000,000 lei din 1913 se primesc pe valoarea lor nominală plus dobânda scăzută.

Asemenea subscrieri mai sunt supuse următoarelor condițiuni:

a) Bonurile de tezaur având cuponul de Februarie 1914 și pe cele următoare, trebuie să fie depuse cu formularele respective până cel mai târziu în ziua de 30 Octombrie (12 Noembrie) 1913 contra chitanță la unul din locurile de subscripțiune;

b) Retragerea titlurilor provizorii, atribuite din noul împrumut se va face în ziua de 18 Noembrie (1 Decembrie) 1913;

c) Fiecare bon de tezaur se va primi în plată cu . . . . . Lei 1000
plus dobânda de 4 $\frac{1}{2}$ % dela 1 August până la 30 Noembrie 1913 . . . . . Lei 15

împreună . . . . . Lei 1015

d) Diferințele cari nu vor putea fi acoperite cu titluri din noua emisiune vor fi plătite în numărar.

9. Deocamdată se vor emite titluri provizorii cari se vor preschimbă în titluri definitive la epocile ce se vor anunța prin publicări.

10. În caz când subscriitorul nu va fi efectuat la timp vărsămintele sale, băncile cari au primit subscrierile sunt în drept să vândă imediat, fără somațiune sau punere în întârziere și fără nici o formalitate judecătorească, cautiunea sau titlurile atribuite spre a se acoperi de toate pagubele provenite din neefectuarea la timp a vărsămintelor fixate prin aceste publicări.

11. Subscrierile se vor face pe formulare, cari se vor pune gratuit la dispozițiunea subscriitorilor de către Bănci.

12. În afară de subscrierile în România se vor primi subscrieri și în pietele germane ca Berlin, Frankfort, Hamburg etc., precum și în Belgia, Olanda și în Londra, în condițiunile fixate în aceste pietele.

București, Octombrie (Noembrie) 1913.

Banca Națională a României.
Banca Generală Română.

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

„BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE“

∞∞∞ societate pe acții în Sibiiu — Nagyszeben ∞∞∞

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **PARTENIU COSMA**, directorul executiv al „Albinei” și prezidental „Solidarității”

„BANCA GENERALA DE ASIGURARE“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

==== Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile. ====

Asigurările se pot face prin oricare bancă românească, precum și la agenții și bărbații de încredere ai societății. ≡≡≡ ≡≡≡ Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“

Sibiiu — Nagyszeben. Edificiul „Albina“.

